

Utlåtande 2011:73 RII (Dnr 314-669/2011)

Miljöupprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3 Genomförandebeslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Trafik- och renhållningsnämnden medges genomföra miljöupprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3, omfattande investeringsutgifter om 51,0 miljoner kronor. Utgifter för år 2011, 6,0 miljoner kronor, får inrymmas i trafik- och renhållningsnämndens investeringsbudget. Utgifter för kommande år samt drift- och kapitalkostnader får beaktas i samband med trafik- och renhållningsnämndens budget för 2012.
2. Trafik- och renhållningsnämnden uppmanas slutredovisa projektet miljöupprustning av Hornsgatan till kommunfullmäktige när samtliga etapper är genomförda.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

I stadens investeringsbudget för år 2009 avsattes 60,0 miljoner kronor för att förbättra luftkvaliteten och minska det upplevda trafikbullret på Hornsgatan. Trafik- och renhållningsnämnden fattade den 12 maj 2009 inriktningsbeslut för miljöupprustning av Hornsgatan till en utgift om 130,0 miljoner kronor samt genomförandebeslut för etapp 1, sträckan mellan Ringvägen och Rosenlundsgatan om 28,4 miljoner kronor. Trafik- och renhållningsnämnden godkände också att genomföra trädplantering och omhändertagande av dagvatten på sträckan Hornstull-Ansgariegatan till en utgift om 17,2 miljoner kronor. I bör-

jan av år 2010 startade miljöupprustningen med omläggning av ledningar och plantering av 20 träd på Hornsgatans södra sida och under hösten slutförs etapp 1 när 20 träd planteras på Hornsgatans norra sida.

Trafik- och renhållningsnämnden har fattat genomförandebeslut den 14 december 2010 om 51,0 miljoner kronor för upprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3 mellan Rosenlundsgatan och Mariatorget. Detta är en fortsättning på etapp 1 och innebär att gångbanorna på denna sträcka kan breddas cirka en meter på var sida och att 63 träd kan planteras på Hornsgatans bägge sidor. Belysningen byts ut och kompletteras med ytterligare armatur. Upprustningen beräknas vara klar till årsskiftet 2012/2013.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att trafik- och renhållningsnämnden fullföljer kommunfullmäktiges intentioner om en förbättrad miljö på Hornsgatan. Stadsledningskontoret förutsätter att trafik- och renhållningsnämnden i linje med nämndens inriktningsbeslut från 12 maj 2009 fortsätter arbetet med att rusta upp Hornsgatans återstående delar; etapp 4 och renovering av Hornsgataspuckeln och att dessa får prövas i senare genomförandebeslut. Vidare uppmanas trafik- och renhållningsnämnden att återkomma till kommunfullmäktige med en slutredovisning av hela projektet miljöupprustning av Hornsgatan när samtliga etapper är genomförda.

Mina synpunkter

Upprustningen av Hornsgatan innebär ett fullföljande av kommunfullmäktiges intentioner om en förbättrad miljö på Hornsgatan och ligger i linje med kommunfullmäktiges verksamhetsmål ”Stockholms livsmiljö ska vara hållbar”. Miljöfrågorna utgör en viktig del i förverkligandet av Vision 2030. När det handlar om att ställa om staden mot en mer hållbar utveckling kan konstateras att det inte räcker med att anta ambitiösa mål för nybyggnation utan att det är minst lika viktigt att rusta upp och modernisera det Stockholm som redan är byggt.

Hornsgatan utgör västra Södermalms längsta, äldsta och viktigaste huvudgata. De upprustningar som nu genomförs i form av trädplanteringar, breddade cykelfält, mera utrymme för gångtrafikanter, bättre belysning och lokalt omhändertagande av dagvatten innebär att Hornsgatan kommer att få ett mer enhetligt och tydligare uttryck i stadsbilden samtidigt som miljön förbättras.

Trafik- och renhållningsnämnden kommer att återkomma med genomförandebeslut avseende etapp 4, sträckan mellan Ansgariegatan och Ringvägen. Denna ligger längre fram i tid och är beroende av hur trafiken utvecklas framöver. Även renovering av Hornsgatspuckeln ligger längre fram och en tidsmässig samplanering med Slussen måste ske. Jag instämmer i stadsledningskontorets synpunkt att trafik- och renhållningsnämnden bör återkomma till kommunfullmäktige med en slutredovisning av hela projektet miljöupprustning av Hornsgatan när samtliga etapper är genomförda.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar

1. att i huvudsak bifalla borgarrådets förslag till beslut
2. att uppdra åt Trafik- och renhållningsnämnden att föreslå mer omfattande förändringar av Hornsgatan
3. att därutöver anföra

Av alla de åtgärder som föreslogs och påbörjade inom projektet Säker huvudgata är detta det enda som återstår. Det är nödvändiga åtgärder som borde ha gjorts för länge sedan. Hornsgatan har fortfarande en påtaglig barriäreffekt och gatuutrymmet domineras av biltrafik, ofta i höga hastigheter. Hornsgatan är hårt trafikerad och olycksdrabbad och den upplevs som besvärlig, bullrig, hetsig och rörig. Det boende och verk samma längs Hornsgatan ville istället uppnå mindre trafik, lägre hastigheter och lugnare tempo, när de tillfrågades, innan den moderatledda majoriteten lade ner projektet Säker huvudgata. Det behövs fler och större åtgärder på Hornsgatan. Därför ska Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett mer omfattande förslag som minskar biltrafiken, ökar trafiksäkerheten och har ett tydligt barnperspektiv. Planeringen ska ha utgångspunkt från gång och cykel.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Trafik- och renhållningsnämnden medges genomföra miljöupprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3, omfattande investeringsutgifter om 51,0 miljoner kronor. Utgifter för år 2011, 6,0 miljoner kronor, får inrymmas i trafik- och renhållningsnämndens investeringsbudget. Utgifter för kommande år samt drift- och kapitalkostnader får beaktas i samband med trafik- och renhållningsnämndens budget för 2012.
2. Trafik- och renhållningsnämnden uppmanas slutredovisa projektet miljöupprustning av Hornsgatan till kommunfullmäktige när samtliga etapper är genomförda.

Stockholm den 11 maj 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Per Bolund* och *Sara Pettigrew* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. satsa på trafikseparerade cykelbanor
3. därutöver anföra följande

Det är glädjande att man nu förbättrar miljön på Hornsgatan. Tyvärr når man inte upp till de ursprungliga målen som föreslogs och påbörjades inom projektet. Som en konsekvens av detta föreslår vi att man satsar på säkra, trafikseparerade cykelbanor, för att uppmuntra till miljövänliga färdmedel.

ÄRENDET

Trafik- och renhållningsnämnden har fattat genomförandebeslut den 14 december 2010 om 51,0 miljoner kronor för upprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3 mellan Rosenlundsgatan och Mariatorget.

I stadens investeringsbudget för år 2009 avsattes 60,0 miljoner kronor för att förbättra luftkvaliteten och minska det upplevda trafikbullret på Hornsgatan. Trafik- och renhållningsnämnden fattade den 12 maj 2009 inriktningsbeslut för miljöupprustning av Hornsgatan till en utgift om 130,0 miljoner kronor samt genomförandebeslut för etapp 1, sträckan mellan Ringvägen och Rosenlundsgatan om 28,4 miljoner kronor. Trafik- och renhållningsnämnden godkände också att genomföra trädplantering och omhändertagande av dagvatten på sträckan Hornstull-Ansgariegatan till en utgift om 17,2 miljoner kronor.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2010

1. Trafik- och renhållningsnämnden fattar genomförandebeslut för upprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3 mellan Rosenlundsgatan och Mariatorget till en kostnad av 51,0 mnkr.

2. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Kajsa Stenfelt (V) med hänvisning till sitt förslag, *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ulla Hamilton m fl (M), Inge-Britt Lundin (FP) och Anders Broberg (KD), *bilaga*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Analys och konsekvenser

Miljöupprustning

Västra Södermalms längsta, äldsta och viktigaste huvudgata, Hornsgatan, kommer att få ett mer enhetligt och tydligare uttryck i stadsbilden samtidigt som miljön förbättras.

Etapp 1 mellan Ringvägen och Rosenlundsgatan är under genomförande. I början av år 2010 startade Stockholm Vatten med omläggning av ledningar och därefter påbör-

jade Trafikkontoret sin miljöupprustning. I år kan träd (20 st) planteras på södra sidan. Etapp 1 kan slutföras med trädplantering på norra sidan (20 st) nästa höst, den årstid då det är lämpligast att utföra planteringsarbeten.

Etapp 2 och 3 mellan Rosenlundsgatan och Mariatorget (c a 470 m) är en fortsättning på etapp 1 (c a 230 m), och innebär att gångbanorna kan breddas ca 1 meter på var sida och att träd (63 st) kan planteras på båda sidor. Bättre förutsättningar ges för att utveckla gatulivet. Miljön för gångtrafikanterna samt tillgängligheten till många entréer kan förbättras. Belysningen byts ut och kompletteras med en ytterligare armatur. Planteringen av träden sker i växtbäddar med skelettjord och lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) från gångbanor och tak införs.

På sträckan mellan Hornstull och Ansgariegatan (720 m) ersätts befintliga träd med nya (81 st) enligt nämndens beslut 2009-05-12. Nya växtbäddar med skelettjord och lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) från gångbanor och tak genomförs också. Upprustningen pågår och beräknas vara klart till årsskiftet.

Tidigare funderingar på trädval som kan ta upp partiklar är inte längre aktuellt. En alltför stor osäkerhet rådde om effekterna. Att ge sig på källan, d v s att förbjuda dubbdäcken som nu skett, ger den största effekten. Samma sort träd väljs för hela Hornsgatan, från Hornstull till Mariatorget i syfte att hålla ihop den 1,7 km långa sträckan gestaltningsmässigt och ge gatan en tydlig karaktär.

Ekonomi

Ekonomi för pågående arbeten för etapp 1 (Ringvägen – Rosenlundsgatan) samt trädrenovering på sträckan Hornstull – Ansgariegatan återkommer kontoret till nämnden om för slutredovisning. Kostnaden beräknas ligga inom budgeterade och avsatta investeringsmedel.

Etapp 2 och 3 kostnadsberäknades till 45,8 mnkr (löpande prisnivå) med programhandlingen som underlag. Efter nu genomförd projektering ligger beräknad kostnad på 51,0 mnkr (löpande prisnivå). Kostnadsökningen om 6,2 mnkr beror på nödvändiga urgrävningar och anläggande av ny överbyggnad på ett parti inom etapp 2 samt fördyrade ledningsomläggningar, något som inte kunde förutses tidigare utan framkommit under projekteringsarbetet. Kostnadsökningen inryms inom kontorets investeringsbudget. Kostnaderna fördelas enligt följande:

År 2011 - 6,0 mnkr (löpande prisnivå)

År 2012 - 30,5 mnkr ”

År 2013 - 14,5 mnkr ”

För övriga etapper som omnämns i inriktningsbeslutet från 2009-05-12 återkommer kontoret till nämnden inför genomförandebeslut. Det gäller etapp 4, sträckan mellan Ansgariegatan och Ringvägen som ligger längre fram i tid och är beroende av hur trafiken utvecklas framöver. Även renovering av Hornsgatspuckeln ligger längre fram och en tidsmässig samplanering med Slussen måste ske.

Tidplan

Vår och höst 2011. Pågående arbete för etapp 1 mellan Ringvägen och Rosenlundsgatan slutförs. Hösten 2011. Arbetena för etapp 2 mellan Rosenlundsgatan och Timmermansgatan startar med Stockholm Vattens ledningsomläggningar. Vår och höst

2012. Trafikkontoret genomför miljöupprustningen för etapp 2. Stockholm Vatten gör ledningsomläggningar för etapp 3 mellan Timmermansgatan och Mariatorget våren 2012. Vår och höst 2013. Trafikkontoret genomför miljöupprustningen för etapp 3.

Konsekvenser och risker

Buller

Byggnadstekniskt kan en bullersänkning ske genom att mindre stenstorlekar används i asfalten. Körytan i etapp 1 beläggs med en sådan asfaltstyp, som även avses användas i etapp 2 och 3.

Framkomlighet

Under byggtiden

Ingen stomlinje berörs. Buss linje 66 kan påverkas mellan Timmermansgatan och Rosenlundsgatan, linje 74 i västlig riktning mellan Torkel Knutssonsgatan och Rosenlundsgatan samt linjerna 55 och 43 öster om Timmermansgatan. Ambitionen är att arbetena, i möjligaste mån, inte ska upplevas som trafikstörande eller besvära boende och näringsidkare mer än nödvändigt och under så kort tid som möjligt.

Efter upprustningen

Målsättningen är att behålla dagens framkomlighet för trafiken. Utredning pågår avseende viss svängande trafik. Vid Torkel Knutssonsgatan utreds om befintlig vänstersväng söderut kan tas bort och vid Timmermansgatan utreds om nuvarande separata vänstersvängfält söderut kan kombineras med körfält rakt fram. Framkomligheten för gående förbättras och cykelfälten breddas.

Trygghet och säkerhet

Gatans linjeföring blir rakare och tydligare. Gående får en tryggare miljö genom bredare gångbanor och bredare mittrefuger. Cyklisternas säkerhet blir bättre. Belysningen moderniseras och kompletteras.

Parkering /angöring

Idag finns 63 parkeringsplatser under dagtid (9.00 – 17.00) och 82 platser under natten. För att bibehålla kapaciteten i korsningarna tas 3 platser bort dagtid och 7 platser nattetid. Det förutsätts att taxiplatsen kortas från 30 m till 22 m samt att en lastplats utgår.

Tillgänglighet

I samband med ombyggnaden kommer gångbانهöjden att ses över och i flera fall kunna anpassas till befintliga husentréer.

Dagvatten

VA-nätet avlastas från dagvatten från gångbanor och hustak genom infiltration i växtbäddarna, vilket medför minskad belastning på Mälaren som är recipient (tar emot dagvattnet).

Förankring och samråd

Etapp 2 och 3 kommer att tas upp i trafikkommittén i början av år 2011.

En granskning av projekteringen kommer att genomföras internt och externt, varvid SL är en viktig part. I samband med byggstart kommer informationsmöte / möten att hållas med berörda boende och näringsidkare, såsom tidigare skett för etapp 1.

Trafikkontorets förslag

Trafik- och renhållningsnämnden godkänner genomförandebeslut för upprustning av Hornsgatan etapp 2 och 3 mellan Rosenlundsgatan och Mariatorget till en kostnad av 51,0 mnkr.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att trafik- och renhållningsnämnden nu fullföljer kommunfullmäktiges intentioner om en förbättrad miljö på Hornsgatan. Miljöfrågorna utgör en viktig del i förverkligandet av Vision 2030 och miljöupprustningen av Hornsgatan bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges verksamhetsmål ”Stockholms livsmiljö ska vara hållbar”.

Genomförandet av hittills beslutade etapper för miljöupprustningen av Hornsgatan uppgår till 35,7 miljoner kronor. Inkluderas etapp 2 och 3 väntas utgifterna uppgå till 86,7 miljoner kronor och om även övriga etapper räknas in beräknas den totala utgiften ligga på cirka 130 miljoner kronor, enligt nämndens inriktningsbeslut. Planerade utgifter för 2011, 6,0 miljoner kronor ska inrymmas i trafik- och renhållningsnämndens befintliga investeringsbudget. Investeringsutgifter, liksom drift- och kapitalkostnader, får beaktas i budget för 2012.

Stadsledningskontoret konstaterar att någon nuvärdesberäkning inte har gjorts av investeringsutgiften. Behovet av en sådan får dock anses litet då investeringens mål är att förbättra gatans funktion utan anspråk på företagsekonomisk avkastning samt att utförandet inte låter sig göras på så många andra sätt än det av trafik- och renhållningsnämndens föreslagna.

Stadsledningskontoret konstaterar att det i trafik- och renhållningsnämndens ärende borde ha framgått att ärendet ska underställas kommunfullmäktige för beslut, då investeringsutgiften överstiger 50,0 miljoner kronor. Dessutom saknas i ärendet flera av de aspekter som ska belysas inför ett genomförandebeslut, till exempel risk- och osäkerhetsbedömning i projektet. Stadsledningskontoret har därför begärt kompletterande information, som gett en tillfredsställande bild av att projektet är väl planerat och har

förutsättningar att genomföras till beräknad total utgift.

Stadsledningskontoret förutsätter att trafik- och renhållningsnämnden i linje med nämndens inriktningsbeslut från 12 maj 2009 fortsätter arbetet med att rusta upp Hornsgatans återstående delar; etapp 4 och renovering av Hornsgataspuckeln och att dessa får prövas i senare genomförandebeslut. Vidare uppmanas trafik- och renhållningsnämnden att återkomma till kommunfullmäktige med en slutredovisning av hela projektet miljöupprustning av Hornsgatan när samtliga etapper är genomförda.

Stadsledningskontoret föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att trafik- och renhållningsnämnden medges rätt att fortsätta genomförandet av miljöupprustning av Hornsgatan om 51,0 miljoner kronor. Utgifter för år 2011, 6,0 miljoner kronor, får inrymmas i trafiknämndens befintliga investeringsbudget. Utgifter för kommande år samt drift- och kapitalkostnader får beaktas i budget för 2012.

RESERVATIONER M.M.

Trafik- och renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Kajsa Stenfelt (V) med hänvisning till sitt förslag enligt följande.

- 1 Kontorets förslag godkänns i huvudsak.
- 2 Därutöver anføres följande:

Det är glädjande att man nu förbättrar miljön på Hornsgatan. Då man med dessa åtgärder ändå inte riktigt når upp till miljömålen, vore det därför mer konsekvent att man i detta omfattande projekt satsade mer på att göra säkra, trafikseparerade cykelbanor, för att uppmuntra till mer miljövänliga färdmedel.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ulla Hamilton m fl (M), Inge-Britt Lundin (FP) och Anders Broberg (KD), enligt följande.

”Av ärendet framgår att Trafikkontoret för närvarande utreder frågan avseende viss svängande trafik. Utan att föregå utredningens resultat vill vi ändå framhålla att vi ställer oss skeptiska till förslaget att ta bort möjligheten att svänga vänster vid Torkel Knutssongatan, samt förslaget att ta bort det separata vänstersvängfältet söderut vid Timmermansgatan.”